

Phẩm 47: CHỈ TƯỚNG (1)

Bấy giờ, trong thế giới ba lần ngàn, chư Thiên cõi Dục, cõi Sắc đều dùng các thứ hoa hương trời màu nhiệm tung lên cúng dường Thế Tôn rồi đến đánh lễ sát chân Phật, lui đứng một bên, đồng bạch Phật:

– Bạch Đức Thế Tôn, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa mà Ngài đã thuyết giảng lấy gì làm tướng?

Phật dạy chư Thiên:

– Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa lấy Không làm tướng. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa lấy Vô tướng làm tướng. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa lấy Vô nguyện làm tướng. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa lấy sự không tạo tác, không nhận lấy, làm tướng. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa lấy không sinh, không diệt làm tướng. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa lấy không nhiễm, không tịnh làm tướng. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa lấy không tánh, không tướng làm tướng. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa lấy sự không nương, không trú làm tướng. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa lấy chẳng đoạn, chẳng thường làm tướng. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa lấy chẳng một, chẳng khác làm tướng. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa lấy việc không đi, không đến làm tướng. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa lấy hư không làm tướng. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế có vô lượng tướng.

Chư Thiên nên biết, các tướng như thế, vì muốn làm lợi ích cho thế gian, Trời, Người, A-tố-lạc..., tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác nương vào thế tục để, dùng các tướng đã được giả đặt mà nói, chứ không nương vào thắng nghĩa. Chư Thiên nên biết, các tướng của Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế, thế gian, Trời, Người, A-tố-lạc... đều không thể hủy hoại được. Vì sao? Vì thế gian, Trời, Người, A-tố-lạc... đều có tướng. Chư Thiên nên biết, các tướng không thể hủy hoại các tướng, các tướng không thể biết rõ các tướng, các tướng không thể hủy hoại không tướng, các tướng không thể biết rõ không tướng. Không tướng không thể hủy hoại các tướng, không tướng không thể biết rõ các tướng, không tướng không thể hủy hoại không tướng, không tướng không thể biết rõ không tướng. Vì sao? Hoặc tướng, hoặc không tướng, hoặc tướng không tướng đều

không sở hữu. Chủ thể phá, chủ thể nhận biết, đối tượng phá, đối tượng nhận biết, người phá, người nhận biết đều chẳng thể nắm bắt được.

Chư Thiên nên biết, các tướng như thế chẳng phải sắc làm ra; chẳng phải thọ, tưởng, hành, thức làm ra; chẳng phải nhãn xứ làm ra; chẳng phải nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ làm ra; chẳng phải sắc xứ làm ra; chẳng phải thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ làm ra; chẳng phải nhãn giới làm ra; chẳng phải nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý giới làm ra; chẳng phải sắc giới làm ra; chẳng phải thanh, hương, vị, xúc, pháp giới làm ra; chẳng phải nhãn thức giới làm ra; chẳng phải nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý thức giới làm ra; chẳng phải nhãn xúc làm ra; chẳng phải nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc làm ra; chẳng phải các thọ do nhãn xúc làm duyên sinh ra làm ra; chẳng phải các thọ do nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc làm duyên sinh ra làm ra; chẳng phải Bồ thí ba-la-mật-đa làm ra; chẳng phải Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tấn, Tĩnh lực, Bát-nhã ba-la-mật-đa làm ra; chẳng phải pháp không bên trong làm ra; chẳng phải pháp không bên ngoài, pháp không cả trong ngoài, pháp không không, pháp không lớn, pháp không thắng nghĩa, pháp không hữu vi, pháp không vô vi, pháp không rốt ráo, pháp không không biên giới, pháp không tản mạn chẳng đối khác, pháp không bản tánh, pháp không tự tướng cộng tướng, pháp không nơi tất cả pháp, pháp không chẳng thể nắm bắt được, pháp không không tánh, pháp không tự tánh, pháp không không tánh tự tánh làm ra; chẳng phải chân như làm ra; chẳng phải pháp giới, pháp tánh, tánh không hư vọng, tánh chẳng đối khác, tánh bình đẳng, tánh ly sinh, pháp định, pháp trụ, thật tế, cảnh giới hư không, cảnh giới chẳng nghĩ bàn làm ra; chẳng phải Thánh đế khổ làm ra; chẳng phải Thánh đế tập, diệt, đạo làm ra; chẳng phải bốn Tĩnh lực làm ra; chẳng phải bốn Vô lượng, bốn Định vô sắc làm ra; chẳng phải tám Giải thoát làm ra; chẳng phải tám Thắng xứ, chín Định thứ đệ, mười Biến xứ làm ra; chẳng phải bốn Niệm trụ làm ra; chẳng phải bốn Chánh đoạn, bốn Thần túc, năm Căn, năm Lực, bảy chi Đẳng giác, tám chi Thánh đạo làm ra; chẳng phải pháp môn giải thoát Không làm ra; chẳng phải pháp môn giải thoát Vô tướng, Vô nguyện làm ra; chẳng phải bậc Tịnh quán làm ra; chẳng phải bậc Chủng tánh, bậc Đệ bát, bậc Cụ kiến, bậc Bạc, bậc Ly dục, bậc Dĩ

biện, bậc Độc giác, bậc Bồ-tát, bậc Như Lai làm ra; chẳng phải bậc Cực hỷ làm ra; chẳng phải bậc Ly cấu, bậc Phát quang, bậc Diệm tuệ, bậc Cực nan thắng, bậc Hiện tiền, bậc Viễn hành, bậc Bất động, bậc Thiện tuệ, bậc Pháp vân làm ra; chẳng phải năm loại mắt làm ra; chẳng phải sáu phép thần thông làm ra; chẳng phải mười lực của Như Lai làm ra; chẳng phải bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại Từ, đại Bi, đại Hỷ, đại Xả, mười tám pháp Phật bất cộng làm ra; chẳng phải ba mươi hai tướng Đại sĩ làm ra; chẳng phải tám mươi vẻ đẹp làm ra; chẳng phải pháp không quên mất làm ra; chẳng phải tánh luôn luôn xả làm ra; chẳng phải tất cả pháp môn Đà-la-ni làm ra; chẳng phải tất cả pháp môn Tam-ma-địa làm ra; chẳng phải trí Nhất thiết làm ra; chẳng phải trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng làm ra.

Chư Thiên nên biết, các tướng như thế chẳng phải trời làm ra, chẳng phải chẳng phải trời làm ra; chẳng phải người làm ra, chẳng phải chẳng phải người làm ra; chẳng phải trời có được; chẳng phải chẳng phải trời có được; chẳng phải người có được; chẳng phải chẳng phải người có được; chẳng phải hữu lậu, chẳng phải vô lậu, chẳng phải thế gian, chẳng phải xuất thế gian, chẳng phải hữu vi, chẳng phải vô vi, không bị ràng buộc, không thể tuyên nói. Chư Thiên nên biết, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu luôn xa lìa các tướng, vậy không nên hỏi rằng Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa lấy gì làm tướng.

Chư Thiên, các vị nghĩ thế nào, giả sử có câu hỏi tướng hư không là gì, câu hỏi ấy có chính đáng hay không?

Chư Thiên thưa:

–Bạch Thế Tôn, không chính đáng! Bạch Thiện Thệ, không chính đáng! Vì sao? Vì hư không là vô thể, vô tướng, vô vi, không nên hỏi như vậy.

Thế Tôn dạy:

–Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa cũng lại như thế, không nên hỏi. Nhưng tướng của các pháp dù có Phật, không Phật, thì chúng vẫn như thế, vì là pháp giới, pháp trụ. Đối với tướng này, Phật hiểu biết như thật, nên gọi là Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác.

Khi ấy, chư Thiên đồng bạch Phật:

–Như Lai giác ngộ về các tướng như thế rất là sâu xa khó thấy,

khó biết. Như Lai chứng đắc các tướng như thế là đã dùng trí Vô ngại chuyển đổi với tất cả pháp. Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác trụ nơi tướng như thế nên phân biệt, khai thị Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, vì các loài hữu tình tập hợp tướng của các pháp, dùng phương tiện khai thị làm cho họ đối với Bát-nhã ba-la-mật-đa đạt được trí vô ngại. Bạch Thế Tôn, thật hy hữu! Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa là pháp chư Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác thường thực hành. Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác trong quá khứ, vị lai, hiện tại thực hành pháp này nên chứng được quả vị Giác ngộ cao tột, vì các loài hữu tình phân biệt, khai thị tướng của tất cả pháp. Nghĩa là phân biệt, khai thị tướng của sắc; phân biệt, khai thị tướng của thọ, tưởng, hành, thức. Phân biệt, khai thị tướng của nhãn xứ; phân biệt, khai thị tướng của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ. Phân biệt, khai thị tướng của sắc xứ; phân biệt, khai thị tướng của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ. Phân biệt, khai thị tướng của nhãn giới; phân biệt, khai thị tướng của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý giới. Phân biệt, khai thị tướng của sắc giới; phân biệt, khai thị tướng của thanh, hương, vị, xúc, pháp giới. Phân biệt, khai thị tướng của nhãn thức giới; phân biệt, khai thị tướng của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý thức giới. Phân biệt, khai thị tướng của nhãn xúc; phân biệt, khai thị tướng của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc. Phân biệt, khai thị tướng của các thọ do nhãn xúc làm duyên sinh ra; phân biệt, khai thị tướng của các thọ do nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc làm duyên sinh ra. Phân biệt, khai thị tướng của Bồ thí ba-la-mật-đa; phân biệt, khai thị tướng của Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tấn, Tĩnh lự, Bát-nhã ba-la-mật-đa. Phân biệt, khai thị tướng của pháp không bên trong; phân biệt, khai thị tướng của pháp không bên ngoài, pháp không cả trong ngoài, pháp không không, pháp không lớn, pháp không thảng nghĩa, pháp không hữu vi, pháp không vô vi, pháp không rốt ráo, pháp không không biên giới, pháp không tản mạn chẳng đổi khác, pháp không bản tánh, pháp không tự tướng cộng tướng, pháp không nơi tất cả pháp, pháp không chẳng thể nắm bắt được, pháp không không tánh, pháp không tự tánh, pháp không không tánh tự tánh. Phân biệt, khai thị tướng của chân như; phân biệt, khai thị tướng của pháp giới, pháp tánh, tánh không hư vọng, tánh chẳng đổi khác, tánh bình đẳng, tánh ly sinh, pháp định, pháp

trụ, thật tế, cảnh giới hư không, cảnh giới chẳng nghĩ bàn. Phân biệt, khai thị tướng của Thánh đế khổ; phân biệt, khai thị tướng của Thánh đế tập, diệt, đạo. Phân biệt, khai thị tướng của bốn Tịch lục; phân biệt, khai thị tướng của bốn Vô lượng, bốn Định vô sắc. Phân biệt, khai thị tướng của tám Giải thoát; phân biệt, khai thị tướng của tám Thắng xứ, chín Định thứ đệ, mười Biến xứ. Phân biệt, khai thị tướng của bốn Niệm trụ; phân biệt, khai thị tướng của bốn Chánh đoạn, bốn Thần túc, năm Căn, năm Lực, bảy chi Đăng giác, tám chi Thánh đạo. Phân biệt, khai thị tướng của pháp môn giải thoát Không; phân biệt, khai thị tướng của pháp môn giải thoát Vô tướng, Vô nguyện. Phân biệt, khai thị tướng của bậc Tịnh quán; phân biệt, khai thị tướng của bậc Chứng tánh, bậc Đệ bát, bậc Cụ kiến, bậc Bạc, bậc Ly dục, bậc Dĩ biện, bậc Độc giác, bậc Bồ-tát, bậc Như Lai. Phân biệt, khai thị tướng của bậc Cực hỷ; phân biệt, khai thị tướng của bậc Ly cấu, bậc Phát quang, bậc Diệm tuệ, bậc Cực nan thắng, bậc Hiện tiền, bậc Viễn hành, bậc Bất động, bậc Thiện tuệ, bậc Pháp vân. Phân biệt, khai thị tướng của năm loại mắt; phân biệt, khai thị tướng của sáu phép thần thông. Phân biệt, khai thị tướng của mười lực của Như Lai; phân biệt, khai thị tướng của bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại Từ, đại Bi, đại Hỷ, đại Xả, mười tám pháp Phật bất cộng. Phân biệt, khai thị tướng của ba mươi hai tướng Đại sĩ; phân biệt, khai thị tướng của tám mươi vẻ đẹp. Phân biệt, khai thị tướng của pháp không quên mất. Phân biệt, khai thị tướng của tánh luôn luôn xả. Phân biệt, khai thị tướng của tất cả pháp môn Đà-la-ni; phân biệt, khai thị tướng của tất cả pháp môn Tam-ma-địa. Phân biệt, khai thị tướng của quả Dự lưu; phân biệt, khai thị tướng của quả Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán, Độc giác Bồ-đề. Phân biệt, khai thị tướng của tất cả hạnh Đại Bồ-tát; phân biệt, khai thị tướng của quả vị Giác ngộ cao tột nơi chư Phật. Phân biệt, khai thị tướng của trí Nhất thiết; phân biệt, khai thị tướng của trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng.

KINH ĐẠI BÁT-NHÃ BA-LA-MẬT-ĐA

QUYỂN 443

Phẩm 47: CHỈ TƯỚNG (2)

Bấy giờ Phật bảo chúng chư Thiên:

–Đúng vậy, đúng vậy, đúng như các vị đã nói! Chư Thiên nên biết, Như Lai biết như thật về tướng của tất cả pháp là không tướng, có nghĩa: Biến ngại là tướng của sắc, Như Lai biết như thật là không tướng. Lãnh nạp là tướng của thọ, Như Lai biết như thật là không tướng. Giữ ảnh tượng là tướng của tưởng, Như Lai biết như thật là không tướng. Tạo tác là tướng của hành, Như Lai biết như thật là không tướng. Phân biệt là tướng của thức, Như Lai biết như thật là không tướng. Tập hợp khổ não là tướng của uẩn, Như Lai biết như thật là không tướng. Cửa sinh trưởng là tướng của xứ, Như Lai biết như thật là không tướng. Nhiều độc hại là tướng của giới, Như Lai biết như thật là không tướng. Thường ban ân và xả bỏ là tướng của Bố thí ba-la-mật-đa, Như Lai biết như thật là không tướng. Không nóng nảy là tướng của Tịnh giới ba-la-mật-đa, Như Lai biết như thật là không tướng. Không giận dữ là tướng của An nhẫn ba-la-mật-đa, Như Lai biết như thật là không tướng. Không thể thoái lui là tướng của Tinh tấn ba-la-mật-đa, Như Lai biết như thật là không tướng. Không tán loạn là tướng của Tĩnh lự ba-la-mật-đa, Như Lai biết như thật là không tướng. Không chấp trước là tướng của Bát-nhã ba-la-mật-đa, Như Lai biết như thật là không tướng. Không sở hữu là tướng của pháp không bên trong..., Như Lai biết như thật là không tướng. Không điên đảo là tướng của chân như..., Như Lai biết như thật là không tướng. Không hư dối là tướng của bốn Thánh đế, Như Lai biết như thật là không tướng. Không ưu não là tướng của bốn Tĩnh lự, Như Lai biết như thật là không tướng. Không ngăn ngại là tướng của bốn Vô lượng, Như Lai biết như thật là không tướng. Không ồn náo là tướng của bốn Định vô sắc, Như Lai biết như thật là không tướng. Không ràng buộc là tướng của tám Giải thoát, Như Lai biết như thật là không tướng. Chế phục được là tướng của tám Thắng xứ, Như Lai biết như thật là không tướng. Thường vắng lặng là tướng của chín Định thứ đệ, Như Lai biết như thật là không tướng. Không biên vực là tướng của mười Biến xứ, Như Lai biết như thật là không tướng. Thường xuất ly là tướng của ba mươi bảy pháp phần Bồ-đề, Như Lai biết như thật là không tướng. Thường xa lìa là tướng của pháp môn giải thoát Không, Như Lai biết như thật là không tướng. Không chấp trước là tướng của pháp môn giải thoát Vô tướng, Như Lai biết như thật là không tướng. Không mong cầu là tướng của pháp môn giải thoát Vô nguyện, Như Lai biết như thật là không tướng. Bao gồm các địa vị thanh tịnh là tướng mười địa Tam thừa, Như Lai biết như thật là không tướng. Hưởng đến đại giác là tướng mười địa Bồ-tát, Như Lai biết như thật là không tướng. Thường quán chiếu là tướng năm loại mắt, Như Lai biết như thật là không tướng. Không chướng ngại là tướng của sáu phép thần thông, Như Lai biết như thật là không tướng. Khó khuất phục là tướng của mười lực nơi Như Lai, Như Lai biết như thật là không tướng. Không khiếp sợ là tướng của bốn điều không sợ, Như Lai biết như thật là không tướng. Không đoạn tuyệt là tướng của bốn sự hiểu biết thông suốt, Như Lai biết như thật là không tướng. Ban lợi

lạc là tướng của đại Từ, Như Lai biết như thật là không tướng. Cứu sâu khổ là tướng của đại Bi, Như Lai biết như thật là không tướng. Vui với việc thiện là tướng của đại Hỷ, Như Lai biết như thật là không tướng. Bỏ tạp uế là tướng của đại Xả, Như Lai biết như thật là không tướng. Không còn phân nào nữa là tướng mười tám pháp Phật bất cộng, Như Lai biết như thật là không tướng. Thường tạo sự nghiêm trang, đẹp đẽ là tướng của tướng hảo, Như Lai biết như thật là không tướng. Thường nhớ nghĩ là tướng của pháp không quên mất, Như Lai biết như thật là không tướng. Không sự chấp trước là tướng của tánh luôn luôn xả, Như Lai biết như thật là không tướng. Nhận giữ hết thảy là tướng của tất cả pháp môn Đà-la-ni, Như Lai biết như thật là không tướng. Nhiếp thọ tất cả là tướng của tất cả pháp môn Tam-ma-địa, Như Lai biết như thật là không tướng. Khéo thọ giáo giới hoàn toàn là tướng của bốn quả Sa-môn, Như Lai biết như thật là không tướng. Tự khai ngộ là tướng của Độc giác Bồ-đề, Như Lai biết như thật là không tướng. Thành tựu đại sự là tướng của tất cả hạnh Đại Bồ-tát, Như Lai biết như thật là không tướng. Sự diệu dụng tròn đầy là tướng của quả vị Giác ngộ cao tột nơi chư Phật, Như Lai biết như thật là không tướng. Hiện Chánh đẳng giác là tướng của trí Nhất thiết, Như Lai biết như thật là không tướng. Hoàn toàn thông đạt là tướng của trí Đạo tướng, Như Lai biết như thật là không tướng. Hiện ra Đẳng giác, Biệt giác là tướng của trí Nhất thiết tướng, Như Lai biết như thật là không tướng.

Chư Thiên nên biết, đối với những pháp như thế, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều biết như thật về tướng của tất cả pháp là không tướng. Vì thế Ta nói tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác có trí kiến không ngăn ngại, không ai sánh bằng.

Lúc ấy, Thế Tôn bảo Cù thọ Thiện Hiện:

–Thiện Hiện, nên biết Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa là mẹ của chư Phật. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa chỉ rõ về thật tướng của các pháp thế gian, thế nên Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác nương pháp này mà trụ, cúng dường, cung kính, tôn trọng, ngợi khen, nhiếp thọ, hộ trì pháp được an trụ. Pháp đây tức là Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa. Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương tựa, cúng dường, cung kính, tôn trọng, ngợi khen, nhiếp thọ, hộ trì Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa. Vì sao? Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nhờ Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế mà được sinh trưởng. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa làm nơi an trú cho chư Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, thường chỉ rõ về thật tướng của các pháp thế gian. Thiện Hiện, nên biết tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác là người biết ân và thường báo ân. Thiện Hiện, nếu có người hỏi: “Ai là người biết ân và thường báo ân?”, nên đáp ngay rằng: “Phật là người biết ân và thường báo ân.” Vì sao? Vì nơi tất cả thế gian, biết ân và báo ân không ai hơn Phật.

Khi ấy, Cù thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, thế nào là Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác biết ân và báo ân?

Phật dạy:

–Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác cỡi xe như thật, đi đường như thật về đạt đến quả vị Giác ngộ cao tột. Được Bồ-đề rồi, luôn luôn cúng dường, cung kính, tôn trọng, ngợi khen, thu nhận, hộ trì xe này, đường này thường không dừng nghỉ. Nên biết xe này đường này là Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa. Thiện Hiện, đây gọi là Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác biết ân và báo ân.

Lại nữa Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương nơi Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, biết tất cả pháp đều không có tác dụng, vì chủ thể tạo tác là không

sở hữu. Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương nơi Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa biết tất cả pháp đều không thành tựu, vì các hình chất đều chẳng thể nắm bắt được. Thiện Hiện, vì chư Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác biết nương nơi Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, nên nhận biết tất cả pháp đều không có tác dụng, không thành tựu, do đó ở trong mọi lúc luôn luôn cúng dường, cung kính, tôn trọng, ngợi khen, nhiếp thọ, hộ trì không gián đoạn đó gọi là biết ân, báo ân chân thật.

Lại nữa Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều nương nơi Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa ở trong tất cả các pháp: không tác, không thành, không sinh mà dùng trí để chuyển; lại cũng có thể biết được ấy là nhân duyên không thể chuyển. Thế nên, phải biết Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa có thể sinh Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác và cũng chỉ rõ thật tướng nơi thế gian.

Bấy giờ, Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, Như Lai thường nói tánh của tất cả pháp không sinh, không khởi, không biết, không thấy, nhưng tại sao Ngài nói Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa có thể sinh Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác và chỉ rõ thật tướng của các pháp thế gian?

Phật dạy:

–Thiện Hiện, đúng vậy, đúng vậy, đúng như ông đã nói! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác nói tất cả pháp là không sinh, không khởi, không biết, không thấy, nhưng nương thế tục mà nói Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường sinh Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, cũng thường chỉ rõ thật tướng của thế gian.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, vì sao các pháp không sinh, không khởi, không biết, không thấy?

Phật dạy:

–Thiện Hiện, vì tất cả pháp không, không sở hữu, đều không tự tại, hư dối, không bền chắc nên tất cả pháp không sinh, không khởi, không biết, không thấy.

Lại nữa Thiện Hiện, tánh của tất cả pháp là không chỗ nương tựa, không bị lệ thuộc vì nhân duyên ấy, nên nó không sinh, không khởi, không biết, không thấy. Thiện Hiện nên biết, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa tuy sinh Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác và cũng có thể thể hiện thật tướng của thế gian, nhưng không có chỗ sinh, cũng không có chỗ hiển bày.

Thiện Hiện nên biết, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa này do không thủ trước sắc nên gọi là hiển bày tướng sắc; không thủ trước thọ, tưởng, hành, thức nên gọi là hiển bày tướng thọ, tưởng, hành, thức; không thủ trước nhãn xứ nên gọi là hiển bày tướng nhãn xứ; không thủ trước nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ nên gọi là hiển bày tướng nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ; không thủ trước sắc xứ nên gọi là hiển bày tướng sắc xứ; không thủ trước thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ nên gọi là hiển bày tướng thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ; không thủ trước nhãn giới nên gọi là hiển bày tướng nhãn giới; không thủ trước nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý giới nên gọi là hiển bày tướng nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý giới; không thủ trước sắc giới nên gọi là hiển bày tướng sắc giới; không thủ trước thanh, hương, vị, xúc, pháp giới nên gọi là hiển bày tướng thanh, hương, vị, xúc, pháp giới; không thủ trước nhãn thức giới nên gọi là hiển bày tướng nhãn thức giới; không thủ trước nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý thức giới nên gọi là hiển bày tướng nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý thức giới; không thủ trước nhãn xúc nên gọi là hiển bày tướng nhãn xúc; không thủ trước nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc nên gọi là hiển bày tướng nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc; không thủ trước các thọ do nhãn xúc làm duyên sinh ra nên gọi là hiển bày tướng các thọ do nhãn xúc làm duyên sinh ra;

không thủ trước các thọ do nhĩ, tử, thiết, thân, ý xúc làm duyên sinh ra nên gọi là hiển bày tướng các thọ do nhĩ, tử, thiết, thân, ý xúc làm duyên sinh ra; không thủ trước địa giới nên gọi là hiển bày tướng địa giới; không thủ trước thủy, hỏa, phong, không, thức giới nên gọi là hiển bày tướng thủy, hỏa, phong, không, thức giới; không thủ trước vô minh nên gọi là hiển bày tướng vô minh; không thủ trước hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sinh, lão tử, sầu bi khổ ưu não nên gọi là hiển bày tướng hành cho đến lão tử, sầu bi khổ ưu não; không thủ trước Bồ thí ba-la-mật-đa nên gọi là hiển bày tướng Bồ thí ba-la-mật-đa; không thủ trước Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tấn, Tĩnh lự, Bát-nhã ba-la-mật-đa nên gọi là hiển bày tướng Tịnh giới cho đến Bát-nhã ba-la-mật-đa; không thủ trước pháp không bên trong nên gọi là hiển bày tướng pháp không bên trong; không thủ trước pháp không bên ngoài, pháp không cả trong ngoài, pháp không không, pháp không lớn, pháp không thắng nghĩa, pháp không hữu vi, pháp không vô vi, pháp không rốt ráo, pháp không không biên giới, pháp không tản mạn chẳng đối khác, pháp không bản tánh, pháp không tự tướng cộng tướng, pháp không nơi tất cả pháp, pháp không chẳng thể nắm bắt được, pháp không không tánh, pháp không tự tánh, pháp không không tánh tự tánh nên gọi là hiển bày tướng pháp không bên ngoài cho đến pháp không không tánh tự tánh; không thủ trước chân như nên gọi là hiển bày tướng chân như; không thủ trước pháp giới, pháp tánh, tánh không hư vọng, tánh chẳng đối khác, tánh bình đẳng, tánh ly sinh, pháp định, pháp trụ, thật tế, cảnh giới hư không, cảnh giới chẳng nghĩ bàn nên gọi là hiển bày tướng pháp giới cho đến cảnh giới chẳng thể nghĩ bàn; không thủ trước Thánh đế khổ nên gọi là hiển bày tướng Thánh đế khổ; không thủ trước Thánh đế tập, diệt, đạo nên gọi là hiển bày tướng Thánh đế tập, diệt, đạo; không thủ trước bốn Tĩnh lự nên gọi là hiển bày tướng bốn Tĩnh lự; không thủ trước bốn Vô lượng, bốn Định vô sắc nên gọi là hiển bày tướng bốn Vô lượng, bốn Định vô sắc; không thủ trước tám Giải thoát nên gọi là hiển bày tướng tám Giải thoát; không thủ trước tám Thắng xứ, chín Định thứ đệ, mười Biến xứ nên gọi là hiển bày tướng tám Thắng xứ, chín Định thứ đệ, mười Biến xứ; không thủ trước bốn Niệm trụ nên gọi là hiển bày tướng bốn Niệm trụ; không thủ trước bốn Chánh đoạn, bốn Thần túc, năm Căn, năm Lực, bảy chi Đăng giác, tám chi Thánh đạo nên gọi là hiển bày tướng bốn Chánh đoạn cho đến tám chi Thánh đạo; không thủ trước pháp môn giải thoát Không nên gọi là hiển bày tướng pháp môn giải thoát Không; không thủ trước pháp môn giải thoát Vô tướng, Vô nguyện nên gọi là hiển bày tướng pháp môn giải thoát Vô tướng, Vô nguyện; không thủ trước mười địa của hàng Tam thừa nên gọi là hiển bày tướng mười địa của hàng Tam thừa; không thủ trước mười địa của Bồ-tát nên gọi là hiển bày tướng mười địa của Bồ-tát; không thủ trước năm loại mắt nên gọi là hiển bày tướng năm loại mắt; không thủ trước sáu phép thần thông nên gọi là hiển bày tướng sáu phép thần thông; không thủ trước mười lực của Như Lai nên gọi là hiển bày tướng mười lực của Như Lai; không thủ trước bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại Từ, đại Bi, đại Hỷ, đại Xả, mười tám pháp Phật bất cộng nên gọi là hiển bày tướng bốn điều không sợ cho đến mười tám pháp Phật bất cộng; không thủ trước ba mươi hai tướng Đại sĩ nên gọi là hiển bày tướng ba mươi hai tướng Đại sĩ; không thủ trước tám mươi vẻ đẹp nên gọi là hiển bày tướng tám mươi vẻ đẹp; không thủ trước pháp không quên mất nên gọi là hiển bày tướng pháp không quên mất; không thủ trước tánh luôn luôn xả nên gọi là hiển bày tướng tánh luôn luôn xả; không thủ trước tất cả pháp môn Đà-la-ni nên gọi là hiển bày tướng tất cả pháp môn Đà-la-ni; không thủ trước tất cả pháp môn Tam-ma-địa nên gọi

là hiển bày tướng tất cả pháp môn Tam-ma-địa; không thủ trước quả Dự lưu nên gọi là hiển bày tướng quả Dự lưu; không thủ trước quả Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán, Độc giác Bồ-đề nên gọi là hiển bày tướng quả Nhất lai, Bất hoàn A-la-hán, Độc giác Bồ-đề; không thủ trước tất cả hạnh Đại Bồ-tát nên gọi là hiển bày tướng tất cả hạnh Đại Bồ-tát; không thủ trước quả vị Giác ngộ cao tột của chư Phật nên gọi là hiển bày tướng quả vị Giác ngộ cao tột của chư Phật; không thủ trước trí Nhất thiết nên gọi là hiển bày tướng của trí Nhất thiết; không thủ trước trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng nên gọi là hiển bày tướng trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng. Thiện Hiện, do nghĩa đó nên gọi Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa là mẹ của Như Lai, thường sinh Như Lai, có khả năng hiển bày thật tướng của các pháp thế gian.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, vì sao Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế không thủ trước sắc nên gọi là hiển bày tướng sắc; không thủ trước thọ, tưởng, hành, thức nên gọi là hiển bày tướng thọ, tưởng, hành, thức; như vậy cho đến không thủ trước trí Nhất thiết nên gọi là hiển bày tướng của trí Nhất thiết; không thủ trước trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng nên gọi là hiển bày tướng trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng?

Phật dạy:

–Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa do không duyên sắc mà sinh ra nơi thức, đó là không thủ trước sắc nên gọi là hiển bày tướng sắc; không duyên thọ, tưởng, hành, thức mà sinh nơi thức, đó là không thủ trước thọ, tưởng, hành, thức nên gọi là hiển bày tướng của thọ, tưởng, hành, thức. Như vậy, cho đến do không duyên trí Nhất thiết mà sinh nơi thức, đó là không thủ trước trí Nhất thiết nên gọi là hiển bày tướng của trí Nhất thiết; không duyên trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng mà sinh nơi thức, đó gọi là không thủ trước trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng nên gọi là hiển bày tướng của trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng. Thiện Hiện, do nghĩa đó nên gọi Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa là mẹ của Như Lai, sinh Như Lai và hiển bày thật tướng của các pháp thế gian.

Lại nữa Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường vì Như Lai mà hiển bày cái không của thế gian nên gọi là mẹ của Như Lai, chỉ cho Như Lai thật tướng của thế gian.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, thế nào là Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế thường vì Như Lai mà hiển bày cái không của thế gian?

Phật dạy:

–Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường vì Như Lai mà hiển bày sắc nơi thế gian là không; hiển bày thọ, tưởng, hành, thức nơi thế gian là không; hiển bày nhãn xứ nơi thế gian là không; hiển bày nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ nơi thế gian là không; hiển bày sắc xứ nơi thế gian là không; hiển bày thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ nơi thế gian là không; hiển bày nhãn giới nơi thế gian là không; hiển bày nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý giới nơi thế gian là không; hiển bày sắc giới nơi thế gian là không; hiển bày thanh, hương, vị, xúc, pháp giới nơi thế gian là không; hiển bày nhãn thức giới nơi thế gian là không; hiển bày nhãn xúc nơi thế gian là không; hiển bày nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc nơi thế gian là không; hiển bày các thọ do nhãn xúc làm duyên sinh ra nơi thế gian là không; hiển bày các thọ do nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc làm duyên sinh ra nơi thế gian là không; hiển bày địa giới nơi thế gian là không; hiển bày thủy, hỏa, phong, không, thức giới nơi thế gian là không, hiển bày mười

hai chi duyên khởi nơi thế gian là không; hiển bày ngã kiến là cội gốc cho sáu mươi hai kiến nơi thế gian là không; hiển bày mười nẻo nghiệp thiện nơi thế gian là không; hiển bày bốn Tịch lự nơi thế gian là không; hiển bày bốn Vô lượng, bốn Định vô sắc nơi thế gian là không; hiển bày Bồ thí ba-la-mật-đa nơi thế gian là không, cho đến hiển bày Bát-nhã ba-la-mật-đa nơi thế gian là không; hiển bày pháp không bên trong nơi thế gian là không cho đến hiển bày pháp không không tánh tự tánh nơi thế gian là không; hiển bày Thánh đế khổ nơi thế gian là không; hiển bày Thánh đế tập, diệt, đạo nơi thế gian là không; hiển bày tám Giải thoát nơi thế gian là không; hiển bày tám Thắng xứ, chín Định thứ đệ, mười Biến xứ nơi thế gian là không; hiển bày bốn Niệm trụ nơi thế gian là không; cho đến hiển bày tám chi Thánh đạo nơi thế gian là không; hiển bày pháp môn giải thoát Không nơi thế gian là không; hiển bày pháp môn giải thoát Vô tướng, Vô nguyện nơi thế gian là không; hiển bày mười địa của hàng Tam thừa nơi thế gian là không; hiển bày mười địa của Bồ-tát nơi thế gian là không; hiển bày năm loại mất nơi thế gian là không; hiển bày sáu phép thần thông nơi thế gian là không; hiển bày mười lực của Phật nơi thế gian là không; cho đến hiển bày mười tám pháp Phật bất cộng nơi thế gian là không; hiển bày ba mươi hai tướng Đại sĩ nơi thế gian là không; hiển bày tám mươi vẻ đẹp nơi thế gian là không, hiển bày pháp không quên mất nơi thế gian là không; hiển bày tánh luôn luôn xả nơi thế gian là không; hiển bày tất cả pháp môn Đà-la-ni nơi thế gian là không; hiển bày tất cả pháp môn Tam-ma-địa nơi thế gian là không; hiển bày quả Dự lưu nơi thế gian là không; cho đến hiển bày Độc giác Bồ-đề nơi thế gian là không; hiển bày tất cả hạnh Đại Bồ-tát nơi thế gian là không; hiển bày quả vị Giác ngộ cao tột của chư Phật nơi thế gian là không; hiển bày trí Nhất thiết nơi thế gian là không; hiển bày trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng nơi thế gian là không. Thiện Hiện, do nghĩa đó nên gọi Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa là mẹ của Như Lai, thường sinh ra Như Lai, thường hiển bày cho Như Lai thật tướng của thế gian.

Lại nữa Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác nương nơi Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường vì thế gian hiển bày sắc nơi thế gian là không; hiển bày thọ, tưởng, hành, thức nơi thế gian là không; như vậy cho đến hiển bày trí Nhất thiết nơi thế gian là không; hiển bày trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng nơi thế gian là không, làm cho các thế gian nhận biết về thế gian là không, tưởng về thế gian là không, nghĩ về thế gian là không, thấu rõ nơi thế gian là không. Thiện Hiện, do nghĩa đó nên gọi Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa mẹ của Như Lai, sinh ra Như Lai và hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác thật tướng của thế gian.

Lại nữa Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường làm cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác nhận thấy thế gian là không. Thấy những gì nơi thế gian là không? Đó là thấy sắc nơi thế gian là không; thấy thọ, tưởng, hành, thức nơi thế gian là không. Như vậy cho đến thấy trí Nhất thiết nơi thế gian là không; thấy trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng nơi thế gian là không. Thiện Hiện, do nghĩa đó nên gọi Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa là mẹ của Như Lai, sinh ra Như Lai và hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác thật tướng của thế gian.

Lại nữa Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa có thể chỉ rõ cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng nơi thế gian là không thể nghĩ bàn, nên gọi là mẹ của Như Lai, thường hiển bày cho Như Lai thật tướng của thế gian.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, thế nào là Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế thường hiển bày

cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng nơi thế gian là không thể nghĩ bàn?

Phật dạy:

–Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng của sắc nơi thế gian là không thể nghĩ bàn; tướng của thọ, tướng, hành, thức nơi thế gian là không thể nghĩ bàn. Như vậy cho đến tướng của trí Nhất thiết nơi thế gian là không thể nghĩ bàn; tướng trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng nơi thế gian là không thể nghĩ bàn. Thiện Hiện, do nghĩa đó nên gọi Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa là mẹ của Như Lai, sinh ra Như Lai và thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác thật tướng của thế gian.

Lại nữa Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường hiển bày Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng thế gian xa lìa, gọi là mẹ của Như Lai, thường hiển bày Như Lai thật tướng thế gian.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, thế nào là Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng nơi thế gian là xa lìa?

Phật dạy:

–Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng của sắc nơi thế gian là xa lìa; tướng của thọ, tướng, hành, thức thế gian xa lìa. Như vậy, cho đến tướng của trí Nhất thiết nơi thế gian là xa lìa; tướng trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng nơi thế gian là xa lìa. Thiện Hiện, do nghĩa đó nên gọi Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa là mẹ của Như Lai, thường sinh ra Như Lai, thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác thật tướng của thế gian.

Lại nữa Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng nơi thế gian là vắng lặng, nên gọi là mẹ của Như Lai thường hiển bày cho Như Lai thật tướng của thế gian.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, thế nào là Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế, thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng thế gian là vắng lặng?

Phật dạy:

–Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng của sắc nơi thế gian là vắng lặng, tướng của thọ, tướng, hành, thức nơi thế gian là vắng lặng. Như vậy, cho đến tướng của trí Nhất thiết nơi thế gian là vắng lặng, tướng của trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng nơi thế gian là vắng lặng. Thiện Hiện, do nghĩa đó nên gọi Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa là mẹ của Như Lai thường sinh ra Như Lai, thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác thật tướng thế gian.

Lại nữa Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng nơi thế gian là rốt ráo không, nên gọi là mẹ của Như Lai thường hiển bày cho Như Lai thật tướng của thế gian.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, thế nào là Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng nơi thế gian là rốt ráo không?

Phật dạy:

–Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng của sắc nơi thế gian là rốt ráo không; tướng của thọ, tướng, hành, thức nơi thế gian là rốt ráo không. Như vậy cho đến tướng của trí Nhất thiết nơi

thế gian là rốt ráo không; tướng trí Đạo tướng, Nhất thiết tướng của trí nơi thế gian là rốt ráo không. Thiện Hiện, do nghĩa đó nên gọi Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa là mẹ của Như Lai thường sinh ra Như Lai, thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác thật tướng của thế gian.

Lại nữa Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng nơi thế gian là không không tánh, nên gọi là mẹ của Như Lai, thường hiển bày cho Như Lai thật tướng của thế gian.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, thế nào là Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng nơi thế gian là không không tánh?

Phật dạy:

–Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng của sắc nơi thế gian là không không tánh; tướng thọ, tướng, hành, thức nơi thế gian là không không tánh. Như vậy, cho đến tướng của trí Nhất thiết nơi thế gian là không không tánh; tướng trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng nơi thế gian là không không tánh. Thiện Hiện, do nghĩa đó nên gọi Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa là mẹ của Như Lai thường sinh ra Như Lai, thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác thật tướng của thế gian.

Lại nữa Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng nơi thế gian là không tự tánh, nên gọi là mẹ của Như Lai, thường hiển bày cho Như Lai thật tướng của thế gian.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, thế nào là Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng nơi thế gian là không tự tánh?

Phật dạy:

–Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng của sắc nơi thế gian là không tự tánh; tướng của thọ, tướng, hành, thức nơi thế gian là không tự tánh. Như vậy, cho đến tướng của trí Nhất thiết nơi thế gian là không tự tánh; tướng trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng nơi thế gian là không tự tánh. Thiện Hiện, do nghĩa đó nên gọi Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa là mẹ của Như Lai thường sinh ra Như Lai, thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác thật tướng của thế gian.

Lại nữa Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng nơi thế gian là không không tánh tự tánh, nên gọi là mẹ của Như Lai, thường hiển bày Như Lai thật tướng của thế gian.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, thế nào là Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng nơi thế gian là không không tánh tự tánh?

Phật dạy:

–Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng của sắc nơi thế gian là không không tánh tự tánh; tướng của thọ, tướng, hành, thức nơi thế gian là không không tánh tự tánh. Như vậy, cho đến tướng của trí Nhất thiết nơi thế gian là không không tánh tự tánh; tướng đạo của tướng trí, trí Nhất thiết tướng nơi thế gian là không không tánh tự tánh. Thiện Hiện, do nghĩa đó nên gọi Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa là mẹ của Như Lai thường sinh ra Như Lai, thường hiển

bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác thật tướng của thế gian.

Lại nữa Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng nơi thế gian là thuần không, nên gọi là mẹ của Như Lai, thường hiển bày cho Như Lai thật tướng của thế gian.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, thế nào là Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng nơi thế gian là thuần không?

Phật dạy:

–Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng của sắc nơi thế gian là thuần không; tướng của thọ, tưởng, hành, thức nơi thế gian là thuần không. Như vậy, cho đến tướng của trí Nhất thiết nơi thế gian là thuần không, tướng của trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng nơi thế gian là thuần không. Thiện Hiện, do nghĩa đó nên gọi Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa là mẹ của Như Lai thường sinh ra Như Lai, thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác thật tướng của thế gian.

Lại nữa Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng nơi thế gian là vô ngã nên gọi là mẹ của Như Lai, thường hiển bày cho Như Lai thật tướng của thế gian.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, thế nào là Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng nơi thế gian là vô ngã?

Phật dạy:

–Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác tướng của sắc nơi thế gian là vô ngã; tướng của thọ, tưởng, hành, thức nơi thế gian là vô ngã. Như vậy, cho đến tướng của trí Nhất thiết nơi thế gian là vô ngã, tướng của trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng nơi thế gian là vô ngã. Thiện Hiện, do nghĩa đó nên gọi Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa là mẹ của Như Lai thường sinh ra Như Lai, thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác thật tướng của thế gian.

Lại nữa Thiện Hiện, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thường hiển bày cho Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác về tướng của thế gian khiến cho không khởi tưởng về thế gian này cũng không khởi tưởng về thế gian khác. Vì sao? Vì tất cả pháp đều là không sở hữu, thật chẳng thể nắm bắt được, không nên nương vào đó mà khởi tưởng thế gian về này, thế gian kia.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa vì việc lớn nên xuất hiện ở thế gian; vì việc không thể nghĩ bàn nên xuất hiện ở thế gian; vì việc không thể xưng lường nên xuất hiện ở thế gian; vì việc vô số lượng nên xuất hiện ở thế gian; vì việc không gì sánh bằng nên xuất hiện ở thế gian.

Phật dạy:

–Thiện Hiện, đúng vậy, đúng vậy, như ông đã nói! Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa vì việc lớn nên xuất hiện ở thế gian; vì việc không thể nghĩ bàn nên xuất hiện ở thế gian; vì việc không thể xưng lường nên xuất hiện ở thế gian; vì việc vô số lượng nên xuất hiện ở thế gian; vì việc không gì sánh bằng nên xuất hiện ở thế gian.

Thiện Hiện, thế nào là Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế vì việc lớn nên xuất hiện ở thế gian? Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều lấy sự cứu vớt

tất cả loài hữu tình không lúc nào dừng nghĩ làm việc lớn. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa vì việc lớn này nên xuất hiện ở thế gian.

Thiện Hiện, thế nào là Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế vì việc không thể nghĩ bàn nên xuất hiện ở thế gian? Thiện Hiện, vì tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều có tánh Chánh đẳng giác, tánh Như Lai, tánh Tự nhiên giác, tánh trí Nhất thiết đều không thể nghĩ bàn. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa vì việc không thể nghĩ bàn này nên xuất hiện ở thế gian.

Thiện Hiện, thế nào là Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế vì việc không thể xưng lường nên xuất hiện ở thế gian? Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều tánh Chánh đẳng giác, tánh Như Lai, tánh Tự nhiên giác, tánh trí Nhất thiết, quyết không có hữu tình và số hữu tình nơi bốn loài, năm nẻo trong ba cõi có thể thâm tóm được. Thâm tóm thì có thể xưng lường được. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa vì việc không thể xưng lường này nên xuất hiện ở thế gian.

Thiện Hiện, thế nào là Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế vì việc vô số lượng nên xuất hiện ở thế gian? Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều có tánh Chánh đẳng giác, tánh Như Lai, tánh Tự nhiên giác, tánh trí Nhất thiết, quyết không có hữu tình và số hữu tình nơi bốn loài, năm nẻo trong ba cõi có thể thâm tóm được. Thâm tóm thì có thể nhận biết được số lượng. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa vì việc vô số lượng này nên xuất hiện ở thế gian.

Thiện Hiện, thế nào là Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế vì việc không gì sánh bằng nên xuất hiện ở thế gian? Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều có tánh Chánh đẳng giác, tánh Như Lai, tánh Tự nhiên giác, tánh trí Nhất thiết, tất cả hữu tình và pháp của thế gian hằng còn không thể sánh bằng, huống nữa là có cái gì có thể vượt hơn. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa vì việc không gì sánh bằng này nên xuất hiện ở thế gian.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, vì Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác chỉ có tánh Chánh đẳng giác, tánh Như Lai, tánh Tự nhiên giác, tánh trí Nhất thiết không thể nghĩ bàn, không thể xưng lường, vô số lượng, không gì sánh bằng hay còn có pháp nào khác nữa chăng?

Phật dạy:

–Thiện Hiện, không những Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác có tánh Chánh đẳng giác, tánh Như Lai, tánh Tự nhiên giác, tánh trí Nhất thiết không thể nghĩ bàn, không thể xưng lường, vô số lượng, không gì sánh bằng mà còn có các pháp khác không thể nghĩ bàn, không thể xưng lường, vô số lượng, không gì sánh bằng.

Thiện Hiện, nghĩa là sắc cũng không thể nghĩ bàn, không thể xưng lường, vô số lượng, không gì sánh bằng. Thọ, tưởng, hành, thức cũng không thể nghĩ bàn, không thể xưng lường, vô số lượng, không gì sánh bằng. Như vậy, cho đến trí Nhất thiết cũng không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng. Trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng cũng không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng. Thiện Hiện, tất cả pháp cũng không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng. Thiện Hiện, ở trong chân pháp tánh của tất cả các pháp tâm và tâm sở đều chẳng thể nắm bắt được.

Lại nữa Thiện Hiện, tánh của sắc không thể chỉ ra được, không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng. Tánh của thọ, tưởng, hành, thức cũng không thể chỉ ra được không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng,

không gì sánh bằng. Như vậy cho đến tánh của trí Nhất thiết không thể chỉ ra được, không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng. Tánh của trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng cũng không thể chỉ ra được, không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, vì nhân duyên gì mà tánh của sắc không thể chỉ ra được, không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng; tánh của thọ, tưởng, hành, thức cũng không thể chỉ ra được, không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng. Như vậy cho đến tánh của trí Nhất thiết không thể chỉ ra được, không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng. Tánh của trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng cũng không thể chỉ ra được, không thể nghĩ bàn, không thể tính lường vô số lượng, không gì sánh bằng?

Phật dạy:

–Thiện Hiện, tánh của sắc không thể chỉ ra được, nghĩ bàn, tính lường, nêu số lượng là ngang bằng, không ngang bằng. Tánh của thọ, tưởng, hành, thức cũng không thể chỉ ra được, nghĩ bàn, tính lường, nêu số lượng là ngang bằng, không ngang bằng. Như vậy cho đến tánh của trí Nhất thiết không thể chỉ ra được, nghĩ bàn, tính lường, nêu số lượng là ngang bằng, là không ngang bằng. Tánh của trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng cũng không thể chỉ ra được, nghĩ bàn, tính lường, nêu số lượng, ngang bằng, không ngang bằng.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, vì nhân duyên gì mà tánh của sắc không thể chỉ ra được, nghĩ bàn, tính lường, nêu số lượng, là ngang bằng, không ngang bằng. Tánh của thọ, tưởng, hành, thức cũng không thể chỉ ra được, nghĩ bàn, tính lường, nêu số lượng ngang bằng, không ngang bằng. Như vậy cho đến tánh trí Nhất thiết không thể chỉ ra được, nghĩ bàn, tính lường, nêu số lượng, là ngang bằng, không ngang bằng. Tánh của trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng cũng không thể chỉ ra được, nghĩ bàn, tính lường, nêu số lượng là ngang bằng, không ngang bằng?

Phật dạy:

–Thiện Hiện, tự tánh của sắc là không thể nghĩ bàn, chẳng thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng, vì không có tự tánh, nên tánh sắc không thể chỉ ra được, nghĩ bàn, tính lường, nêu số lượng ngang bằng, không ngang bằng. Tự tánh của thọ, tưởng, hành, thức cũng không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, không gì sánh bằng, vì không có tự tánh nên tánh của thọ, tưởng, hành, thức cũng không thể chỉ ra được, nghĩ bàn, tính lường, nêu số lượng ngang bằng, không ngang bằng. Như vậy cho đến tự tánh của trí Nhất thiết không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng, vì không có tự tánh nên tánh trí Nhất thiết không thể chỉ ra được, nghĩ bàn, tính lường, nêu số lượng ngang bằng, không ngang bằng. Tự tánh của trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng cũng không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng, vì không có tự tánh nên tánh của trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng cũng không thể chỉ ra được, nghĩ bàn, tính lường, nêu số lượng, là ngang bằng, không ngang bằng.

Lại nữa Thiện Hiện, sắc chẳng thể nắm bắt được nên không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng. Thọ, tưởng, hành, thức cũng chẳng thể nắm bắt được nên không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng. Như vậy, cho đến trí Nhất thiết, chẳng thể nắm bắt được nên không thể nghĩ bàn,

không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng. Trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng cũng chẳng thể nắm bắt được nên không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, vì nhân duyên nào sắc là chẳng thể nắm bắt được nên không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng. Thọ, tưởng, hành, thức cũng chẳng thể nắm bắt được nên không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng không gì sánh bằng. Như vậy, cho đến trí Nhất thiết là chẳng thể nắm bắt được nên không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng. Trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng cũng chẳng thể nắm bắt được nên không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng?

Phật dạy:

–Thiện Hiện, sắc không hạn lượng nên chẳng thể nắm bắt được, chẳng thể nắm bắt được nên không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng. Thọ, tưởng, hành, thức cũng không hạn lượng nên chẳng thể nắm bắt được, chẳng thể nắm bắt được nên không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng. Như vậy, cho đến trí Nhất thiết không hạn lượng nên chẳng thể nắm bắt được, chẳng thể nắm bắt được nên không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng. Trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng cũng không hạn lượng nên chẳng thể nắm bắt được, chẳng thể nắm bắt được nên không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, lại vì nhân làm duyên nào sắc không hạn lượng nên chẳng thể nắm bắt được. Thọ, tưởng, hành, thức cũng không hạn lượng nên chẳng thể nắm bắt được. Như vậy, cho đến trí Nhất thiết không hạn lượng nên chẳng thể nắm bắt được. Trí Đạo tướng trí Nhất thiết tướng cũng không hạn lượng nên chẳng thể nắm bắt được?

Phật dạy:

–Thiện Hiện, tướng của sắc không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng nên không hạn lượng. Tướng của thọ, tưởng, hành, thức cũng không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng nên không hạn lượng. Như vậy, cho đến tướng của trí Nhất thiết không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng nên không hạn lượng. Tướng của trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng cũng không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng nên không hạn lượng.

Thiện Hiện, ý ông thế nào, sắc không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng sắc, trong đó sắc là thật có chăng? Thọ, tưởng, hành, thức không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng, trong đó thọ, tưởng, hành, thức có thật có chăng? Như vậy, cho đến trí Nhất thiết không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng, trong đó trí Nhất thiết có thật có chăng? trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng không gì sánh bằng, trong đó trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng có thật có chăng?

Thiện Hiện thưa:

–Bạch Thế Tôn, không thật có! Bạch Thiện Thệ, không thật có!

Phật dạy:

–Thiện Hiện, đúng vậy, đúng vậy! Do nhân duyên này nên tất cả pháp đều không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng. Thiện Hiện, vì tất cả pháp đều không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng nên đối với tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều có pháp Chánh đẳng giác, pháp Như Lai, pháp Tự nhiên giác, pháp trí Nhất thiết cũng không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng.

Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều có pháp Chánh đẳng giác, pháp Như Lai, pháp Tự nhiên giác, pháp trí Nhất thiết đều không thể nghĩ bàn, vì sự nghĩ bàn đã trừ diệt; không thể tính lường vì sự tính lường đã trừ diệt; vô số lượng vì số lượng tiêu mất; không gì sánh bằng vì sự so sánh đã diệt trừ. Do nhân duyên này nên tất cả pháp cũng không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng. Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều có pháp Chánh đẳng giác, pháp Như Lai, pháp Tự nhiên giác, pháp trí Nhất thiết không thể nghĩ bàn, vì vượt qua sự nghĩ bàn; không thể tính lường vì vượt qua sự tính lường; vô số lượng vì vượt quá số lượng; không gì sánh bằng vì vượt qua sự so sánh. Do nhân duyên này nên tất cả pháp cũng không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng.

Thiện Hiện, không thể nghĩ bàn ấy chỉ có khái niệm về không thể nghĩ bàn; không thể tính lường ấy chỉ có khái niệm về không thể tính lường; vô số lượng ấy chỉ có khái niệm vô số lượng; không gì sánh bằng ấy chỉ có khái niệm về không gì sánh bằng. Do nhân duyên này nên tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác hiện có pháp Chánh đẳng giác, pháp Như Lai, pháp Tự nhiên giác, pháp trí Nhất thiết đều không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng.

Thiện Hiện, không thể nghĩ bàn ấy như hư không, không thể nghĩ bàn; không thể tính lường ấy như hư không, không thể tính lường; vô số lượng ấy như hư không vô số lượng; không gì sánh bằng như hư không không gì sánh bằng. Thiện Hiện, do nhân duyên này nên tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều có các pháp Chánh đẳng giác, pháp Như Lai, pháp Tự nhiên giác, pháp trí Nhất thiết đều chẳng thể nghĩ bàn, chẳng thể xứng lường, vô số lượng, không gì sánh bằng. Thiện Hiện, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều có các pháp Chánh đẳng giác, pháp Như Lai, pháp Tự nhiên giác, pháp trí Nhất thiết, các hàng Thanh văn, Độc giác, Trời, Người, A-tổ-lạc... ở thế gian thấy đều không thể nghĩ bàn, tính lường, nêu số lượng, sánh bằng được. Thiện Hiện, do nhân duyên này nên tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều có các pháp Chánh đẳng giác, pháp Như Lai, pháp Tự nhiên giác, pháp trí Nhất thiết đều không thể nghĩ bàn, không thể tính lường, vô số lượng, không gì sánh bằng.

Khi Phật thuyết giảng phẩm Chẳng thể nghĩ bàn, Chẳng thể xứng lường, Vô số lượng, Không gì có thể so sánh như thế, trong chúng có năm trăm Bí-sô không thọ các lậu, tâm được giải thoát. Lại có hai trăm Bí-sô-ni đều không thọ các lậu, tâm được giải thoát. Lại có sáu trăm Ô-ba-sách-ca đối với các pháp xa trần lìa cấu, sinh Pháp nhãn thanh tịnh. Lại có ba trăm Ô-ba-tư-ca cũng đối với các pháp xa trần lìa cấu, sinh Pháp nhãn thanh tịnh. Lại có hai ngàn Đại Bồ-tát được Vô sinh pháp nhãn, trong hiền kiếp sẽ được Phật thọ ký.

□